

Sygn. akt VIII Ca 14/13

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Hanna Matuszewska (spr.)
Sędziowie:	SSO Jadwiga Siedlaczek SSO Ilona Dąbek
Protokolant:	sekr. sądowy Natalia Wilk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2013 r.

sprawy z wniosku **J. Z. (1)**

z udziałem **T. Z. i J. K.**

o stwierdzenie nabycia spadku po W. Z.

na skutek apelacji uczestniczki J. K.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 28 listopada 2012 r.

sygn. akt XI Ns 1595/11

p o s t a n a w i a :

- 1. oddalić apelację,**
- 2. przyznać ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Toruniu na rzecz radcy prawnego L. Z. wynagrodzenie w kwocie 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce w postępowaniu odwoławczym.**

Sygn. akt VIII Ca 14/13

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Toruniu w sprawie z wniosku J. Z. (1) przy uczestnictwie T. Z., J. K. o stwierdzenie nabycia spadku po W. Z.:

- stwierdził, że spadek po W. Z. zmarłym w dniu 20 lipca 2011 r. w T. ostatnio stale zamieszkałym w T. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 26 maja 2009 r. otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Toruniu w dniu 28 listopada 2011 r. nabyli synowie W. i I. – J. Z. (1) i T. Z. po 1/2 części każdy z nich.

- ustalił, iż każdy uczestnik postępowania ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Wnioskodawca J. Z. (1) w dniu 2 września 2011 r. złożył wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po ojcu W. Z., zmarłym w dniu 20 lipca 2011 r. w T. na podstawie testamentu notarialnego.

Sąd Rejonowy ustalił, że W. Z. zmarł w dniu 20 lipca 2011 r. w T. i ostatnio przed śmiercią stale zamieszkiwał w T..

W. Z. w chwili śmierci była wdowcem. Pozostawił dzieci: J. K., J. Z. (1) i T. Z.. Spadkodawca nie pozostawił po sobie innych dzieci, w tym pozamałżeńskich ani przysposobionych. Miał syna J. Z. (2), który zmarł jako bezdzietny kawaler w dniu 11 czerwca 1986 r. Spadkodawca pozostawił testament notarialny sporządzony w dniu 26 maja 2009 roku, Repertorium A numer (...), w którym powołał do spadku swoich synów w częściach równych. W testamencie spadkodawca wydziedziczył swoją córkę J. K.. Nikt ze spadkobierców ustawowych przed rozprawą, która odbyła się w dniu 28 listopada 2011 r., nie składał oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, nikt nie zrzekał się dziedziczenia. Nikt nie został uznany przez Sąd za niegodnego dziedziczenia.

Pozostali uczestnicy potwierdzili prawdziwość złożonego zapewnienia spadkowego i oświadczyli, że nie wiedzą nic na temat innych wcześniejszych testamentów spadkodawcy. Na rozprawie w dniu 28 listopada 2011 r. nikt nie zakwestionował ważności testamentu z dnia 26 maja 2009 r. J. K. oświadczyła, że testament jest ważny.

J. Z. (1) i T. Z. złożyli na rozprawie w dniu 28 listopada 2011 r. oświadczenia o przyjęciu spadku po W. Z. z pełną odpowiedzialnością za długi.

W piśmie procesowym z dnia 24 października 2011 r. J. K. zakwestionowała ważność testamentu.

Sąd Rejonowy zauważył, że sąd z urzędu bada kto jest spadkobiercą, a w szczególności bada, czy spadkodawca pozostawił testament. Jeżeli testament został sporządzony i złożony sąd dokona jego otwarcia. W przedmiotowej sprawie został sporządzony testament, który Sąd Rejonowy otworzył i ogłosił w dniu 28 listopada 2011 r. W testamencie tym W. Z. powołał w równych udziałach swoich synów J. Z. (1) i T. Z.. Testament spadkodawcy jest testamentem notarialnym. Przepis art. 950 kc jako jedną z dopuszczalnych form testamentów przewiduje formę aktu notarialnego. Testament sporządzony w takiej formie stanowi dokument urzędowy i korzysta z domniemania prawdziwości zawartego w nim oświadczenia woli. Podkreślić zaś należy, że żadna ze stron nie zakwestionowała ważności tego testamentu. Również J. K. pouczona na rozprawie w dniu 28 listopada 2011 r. w trybie art. 945 §1 kc stwierdziła, że testament jest ważny. W ocenie Sądu I instancji brak jest jakichkolwiek podstaw do jego obalenia.

Sąd Rejonowy przypomniał w tym miejscu, że zgodnie z art. 945 §1 kc testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony: 1) w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, 2) pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści, 3) pod wpływem groźby.

Na marginesie zaś Sąd I instancji wskazał, że kwestie związane z wydziedziczeniem rozstrzyga sąd w postępowaniu procesowym.

Z tych też względów stosownie do treści art. 926 § 1 kc, 941 kc, art. 950 kc w zw. z art. 669 i następnymi kpc Sąd Rejonowy stwierdził, że spadek po W. Z. nabyli synowie W. i I. – J. Z. (1) i T. Z. po 1/2 części każdy z nich.

Sąd Rejonowy wskazał też, iż na rozprawie w dniu 28 listopada 2011 r. oddalił wnioski dowodowe J. K. o przesłuchanie świadków wskazanych w piśmie z dnia 24 października 2011 r., albowiem bez znaczenia dla niniejszej sprawy jest

ustalenie przez jaki okres czasu uczestniczka leczyła się, jaki był charakter opieki udzielanej przez nią spadkodawcy, starań J. Z. (1) o jej ubezwłasnowolnienie i jej stosunków ze spadkodawcą po wypadku, któremu uległa.

O kosztach Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 520 §1 kpc.

Apelację od powyższego postanowienia złożyła J. K., zaskarżając je w całości i zarzucając mu:

- sprzeczność poczynionych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego,
- niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznie istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a dotyczących ważności testamentu spadkodawcy W. Z..

Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Jednocześnie skarżąca wniosła o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego udzielonego uczestniczce z urzędu, ponieważ koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części. Skarżąca podkreśliła, że cały czas od początku i podczas całego postępowania kwestionowała ważność testamentu, a na poparcie swych twierdzeń przedstawiła dowody z zeznań świadków, które to Sąd Rejonowy niesłusznie pominął.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy w całości podziela dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia oraz ich prawną ocenę.

W szczególności za Sądem I instancji należało przyjąć ważność testamentu, na podstawie którego zapadło w rozpoznawanej sprawie rozstrzygnięcie w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po W. Z..

Przesądżające znaczenie w tym względzie ma okoliczność, że na rozprawie w dniu 28 listopada 2011 r. J. K. wraz z pozostałymi uczestnikami złożyła oświadczenie, że testament jest ważny. Hipotetycznie zaś nawet jeśli przyjąć, że już w odpowiedzi na wniosek uczestniczka domagała się stwierdzenia, że testament jest nieważny, to w żaden sposób nie wykazała ona tego stanu rzeczy. Przesłanki nieważności testamentu określa w sposób wyczerpujący przepis art. 945 §1 kc, zgodnie z którym testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony: 1) w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli; 2) pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści;

3) pod wpływem groźby. Tymczasem uczestniczka nieważności testamentu upatrywała przede wszystkim w braku podpisu spadkodawcy pod aktem notarialnym w formie którego sporządzony był testament. W świetle jednak wskazanego wyżej przepisu nie ulega najmniejszej wątpliwości, że przesłanką stwierdzenia nieważności testamentu nie może być brak podpisu spadkodawcy pod tym aktem, uzasadniony w treści aktu notarialnego. Sama natomiast czynność notariusza może być zaś zakwestionowana jedynie na drodze odrębnego postępowania.

Niczego także w powyższym stanie rzeczy nie zmieniały zgłoszone przez uczestniczkę wnioski dowodowe (w tym o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków), bowiem zmierzały one w istocie do wykazania, że nie zachodziła w odniesieniu do skarżącej wskazana przez spadkodawcę w testamencie podstawa wydziedziczenia. Bezskuteczności wydziedziczenia można natomiast dochodzić w postępowaniu procesowym o zachówek. Oddalenie zatem tychże wniosków przez Sąd Rejonowy było słuszne i znajdowało pełne uzasadnienie w świetle prawa.

W konkluzji Sąd Okręgowy stwierdził, że zarzuty apelacji naruszenia przepisów prawa nie potwierdziły się, wobec czego apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 13 §2 kpc. O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U.

Nr 19, poz. 145 z późn. zm.) w zw. z art. 108 kpc oraz §2 ust. 3, §15 i §8 pkt 2 i §12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349).